

Kokemuksia, tekemistä ja toimijuutta: seikkailukasvatuksesta vaikutusta toimintaan.
Ehdotus Outward Bound Finlandin toimintamalliksi
Tuottaja FT, LitL Arto Tiihonen, CongCreator oy.

Toimintamallin kuvaus

Toimintamallin tarkoituksena on kuvata OBF:n tarjoamien seikkailukasvatuskurssien toimintamuodot, kasvatuksen tavoitteet, tavoitteiden arviointi ja toiminnan vaikutukset. Tämän avulla tilaaja saa hyvän kuvauksen kurseista ja niistä hyödyistä, mitä osallistujat ja heidän organisaationsa (koulut, luokat, järjestöt, yritykset) ja osallistujien opettajat, ohjaajat, johtajat jne. OBF:n kurseista saavat.

Malli pitää sisällään seuraavat vaiheet:

- 1) Osallistujien alkuarviointi. Suoritetaan esim. 2 vkoa ennen ensimmäistä seikkailukasvatuskurssia. Tämän tekee joko OBF:n ohjaaja tai ryhmän oma ohjaaja.**
- 2) Seikkailukasvatuskurssi1 (1-5 pv). Kurssilla käytetään hyväksi alkuarviointia ja vahvistetaan osallistujien tarvitsemia osa-alueita.**
- 3) Seikkailukasvatuskurssit 2-4. Prosesseja jatketaan.**
- 4) Loppu/väliarviointi esim. 2 vkoa viimeisen kurssin jälkeen. Tämän tekee joko OBF:n ohjaaja tai ryhmän oma ohjaaja.**
- 5) Kokonaisuuden yhteenveto, arviointien tulokset ja tulkinnat. Jatkotoimenpiteet ja suunnitelmat. Yhdessä OBF:n edustajien, osallistujien, ohjaajien ja tilaajan edustajien kanssa.**

Tavoitteet

- 1) Toiminnan tavoitteena on saada aikaiseksi positiivisia vaikutuksia osallistujien toimintaan ja ajattelutapoihin seikkailukasvatuksen menetelmien ja kokemuksellisen oppimisen keinoin.
- 2) Toisena tavoitteena on antaa vaikuttavaa palautetta osallistujien kanssa työskenteleville (opettajat, ohjaajat jne.), jotta seikkailukasvatuskursseilla opittu siirtyisi arkiseen toimintaan.

Kokemuksia, tekemistä ja toimijuutta teema-alueet

Yksilön toiminta ja tekemiset. Lähtökohtana on, että toiminta eli erilaiset aktiviteetit, harrastukset ja tekemiset ovat yksilölle tärkeitä monin eri tavoin. Osallistujien **nykyinen liikkuminen, harrastaminen, tekeminen ja toiveet tekemisestä** haravoidaan sekä alkuarvioinnissa että seikkailukasvatuskursseilla tarkasti läpi, jotta jokainen löytäisi itselleen mielekkään tekemisen.

Seikkailukasvatuskursseilla mielekästä tekemistä löytyy runsaasti luonnossa liikkumisesta ja siellä selviytymisestä (majoitus, ruokailu, suunnistaminen) aina erilaisiin leikkeihin ja haasteisiin (OBF:n ohjaajat voisivat tehdä listan näistä tekemisistä). Lisäksi kurseilla voidaan dokumentoida – valokuvata, videoida ja kerätä tarinoita – tärkeistä tekemisistä ja merkityksellisistä kokemuksista materiaalia, josta voidaan keskustella kurssin aikana ja sen jälkeen.

Yksilön kokemukset – ja niiden merkitykset. Elämys-, identiteetti-, osallisuus- ja toimijuuskokemukset. Osallistuja arvioi omat tekemisensä näiden kokemuksellisuuksien kautta. Arvioinnin avulla nähdään, onko hänellä tekemisiä, joista hän saa elämyksiä, nautintoa ja iloa, jotka ovat hänen identiteetilleen tärkeitä ja vahvistavat sitä ja joissa hän saa kokea yhteenkuuluvuuden tunnetta, ryhmähenkeä ja yhteistoiminnan merkityksellisyyden tai joissa hän saa toimia vastuullisesti yhteisen hyvän saavuttamiseksi ja toisten tukemiseksi.

Näitä kokemusten eri ulottuvuuksia vahvistetaan systemaattisesti ja mahdollisuuksien mukaan myös yksilöllisesti seikkailukasvatuskursseilla erilaisten tehtävien avulla. Tavoitteena on sekä löytää osallistujille tekemisiä, joissa hän saa kokea näitä tärkeitä kokemuksellisuuksien osa-alueita että ohjata häntä ymmärtämään näiden eri merkitysten tärkeys omissa tekemisissään. Toimintamallin tärkein vaikutus on, että osallistuja saa vahvistettua kokemuksellisen oppimisen kautta kykyään merkityksellistää omia kokemuksiaan erilaisten tekemisten parissa.

Ihminen, joka osaa nauttia tekemisistään, tuntee vahvistuvansa siinä, pääsee mukaan yhteisölliseen toimintaan ja kantaa vastuunsa tekemisistään, pärjää missä vain. Jos kaikki tai osa näistä kokemusulottuvuuksista puuttuu yksilön tekemisistä ja kokemusmaailmasta, on hänen vaikea kokea mielekkäänä juuri mitään tekemistä. Vielä hankalampaa voi olla se, että yksilö on saattanut oppia nauttimaan tai pitämään tyydyttävänä passiivista olemista tai jotain haitallista tekemistä. Tällöin hän tuskin uskaltaa tarttua itseään kehittäviin tai vahvistaviin haasteisiin, mennä mukaan tavoitteellisiin ryhmiin tai hoitaa omat velvollisuutensa toisia ihmisiä tai hänelle annettuja tehtäviä kohtaan.

Yksilön roolit ja sosiaalinen tuki: yksinolija, keskipiste, joukkuepelaaja, toimeentarttuja. Yksilöillä on erilaisia rooleja eri yhteisöissä. He voivat ottaa tietoisesti erilaisia rooleja, heille annetaan niitä muiden toimesta tai jokin rooli vain lokahtaa hänelle. Nykymaailmassa yksilön tulisi kyetä toimimaan erilaisissa rooleissa. Seikkailukasvatuskursseilla osallistujien roolitusta vaihdetaan tietoisesti niin, että jokaisella on mahdollisuus kokeilla erityyppisiä rooleja. Arvioinnissa osallistuja arvioi omia roolejaan eri tekemisissä.

Arvioinnissa haravoidaan myös yksilöiden saama sosiaalinen tuki omiin tekemisiinsä. Vähäaktiivisia täytyy tukea toisia enemmän, jotta he kokisivat mielekkäänä aktiiviset tekemiset. **Läheisten, eri kaveriryhmien, muiden mahdollisten tukijoiden ja sosiaalisen/virtuaalisen tuen antajat** haravoidaan ja arvioidaan. OBF:n ohjaajat antavat osallistujille vinkkejä erilaisista ryhmistä, harrastuksista ja tietolähteistä, joista osallistuja voi löytää tukea omille harrastuksilleen ja tekemisilleen.

Yksilön tavoitteet – ja niiden toteuttamisen tuki. Loppuarvioinnissa osallistuja **rakentaa mahdollisimman konkreetit ja itselleen mahdolliset tavoitteet lähitulevaisuudelle**, esim. kolmelle seuraavalle kuukaudelle. Monet vähäaktiiviset ovat myös elämässään vähätavoitteellisia. Siksi tavoitteiden tulee olla mahdollisimman konkreettisia ja toteuttamiskelpoisia. Pienet, toteutuvat tavoitteet ovat paljon parempia kuin hienot, toteutumatta jäävät tavoitteet. Tavoitteet arvioidaan neljän tavoitteen saavuttamisen kannalta kriittisen näkökulman kautta eli **intoshimon, osaamisen, kokemuksen merkitysten ja sosiaalisen tuen** näkökulmista. Jos arviointi osoittaa toteuttamisen epävarmaksi, tavoitteita tulee hioa lisää ja/tai näitä osa-alueita vahvistetaan.

Työkalut ja muu tuki

Itsearviointityökalu (rakennetaan AT:n ohjeiden mukaan OBF:n järjestelmään).

Valmentajan käsikirja arviointityökalun käyttöön (AT, CongCreator oy antaa digitaalisena OBF:n valmentajien käyttöön).

Valmentajan opaskirja analyysihin, tulkintoihin ja tukemiseen (AT, CongCreator oy antaa digitaalisena OBF:n valmentajien käyttöön).

Asiantuntija- ja vertaistukiryhmä (Facebook), jossa asiantuntija vastaa valmentajien kysymyksiin.

Valmentajat saavat diplomin käytyään läpi valmennusprosessin. Diplomi annetaan OBF:n & AT:n (CongCreator oy:n) valtuuttamana.

Kursseille osallistujat saavat myös diplomin, joka voisi olla ”aktiivisuuskaveri”. Ts. prosessin läpikäynyt saa aktiivisuutensa lisäksi osaamista.

Lukukirja (optio), jota myytäisiin yhdessä (CongCreator – OBF –valmentajat/asiakkaat: esim. 50-25-25%) periaatteella asiakkaille. Lukukirjassa taustajuttuja + tästä prosessista elävä kuvaus.